

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΧΟΛΙΟ

Αγαπητοί αναγνώστες,

Συχνά οι κοινωνίες διακατέχονται από αρνητικές στάσεις, στιγματιστικά στερεότυπα και προκαταλήψεις εναντίον ατόμων με σωματικές αναπηρίες, ψυχικές νόσους, ή με διαφορετική εθνική ή/και φυλετική καταγωγή, θρησκεία κ.ά. από την επικρατούσα κοινωνική πλειονότητα. Οι αρνητικές κοινωνικές στάσεις επηρεάζουν με ποικίλους τρόπους, άμεσα ή έμμεσα, τη ζωή των ανθρώπων που τις υφίστανται, περιορίζοντας ευκαιρίες και δυνατότητες για κοινωνική ένταξη και επαγγελματική αποκατάσταση, και αναστέλλοντας τη διάθεση και τις προσπάθειές τους για αυτοπραγμάτωση.

Τα άρθρα που φιλοξενούνται στο παρόν τεύχος της Κοινωνικής Εργασίας (**αρ. τ. 138/2020**) αναφέρονται σε τρεις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν για "κανονικότητα" στη ζωή τους.

Η καθηγήτρια Αναστασία Ζήση εξετάζει στο άρθρο της την έννοια του αυτοστιγματισμού σε άτομα με ψυχιατρικές διαγνώσεις. Μέσω βιβλιογραφικής ανασκόπησης αναλύει πώς οι στιγματιστικές εμπειρίες, που συχνά βιώνουν οι ψυχικά ασθενείς, σταδιακά εσωτερικεύονται από το άτομο και επηρεάζουν αρνητικά την εικόνα του εαυτού και την αυτοπεποίθησή του, οδηγώντας σε κοινωνική απομόνωση και απόσυρση από την πραγμάτωση επιθυμιών και σχεδίων ζωής. Το άρθρο ολοκληρώνεται με στρατηγικές αντιμετώπισης του κοινωνικού στίγματος και προτάσεις για παρεμβάσεις προς άμβλυνση των κοινωνικών στερεοτύπων.

Μια άλλη ομάδα που δικαιωματικά διεκδικεί την αποδοχή και ενσωμάτωσή της στο κοινωνικό σύνολο είναι αυτή των αναπήρων ατόμων. Η σταθερή και ικανοποιητική εργασία, ως γνωστόν, είναι το βασικό μέσον για να αισθανθούν οι ανάπηροι ότι μπορούν να βιοπορισθούν αξιοπρεπώς οι ίδιοι και οι οικογένειές τους, και να ενισχυθεί η αυτοεκτίμησή τους και η ισότιμη συμμετοχή τους στις κοινωνικές δραστηριότητες. Τις εμπειρίες ομάδας αναπήρων, η οποία εντάχθηκε στην αγορά εργασίας μέσω προγραμμάτων του Ο.Α.Ε.Δ., διερευνά ο κοινωνικός λειτουργός Σταύρος Φράγκος σε σχετική μελέτη του. Παραθέτοντας αποσπάσματα από τον ίδιο τον λόγο των αναπήρων, προβάλλει την υπαρκτή σημασία της εργασίας για τους ανάπηρους και της αναγνώρισης των ικανοτήτων τους, αλλά και τα εμπόδια πρόσβασης σ' αυτήν.

Εστιάζοντας στο "κοινωνικό" μοντέλο αντίληψης και διαχείρισης της αναπηρίας από το κράτος και τους επαγγελματίες, ο συγγραφέας τονίζει και την αναγκαιότητα πολιτικής/ριζοσπαστικής δράσης του κοινωνικού λειτουργού, πέραν του συνήθους ενημερωτικού, συμβουλευτικού και υποστηρικτικού ρόλου του στον τομέα αυτόν.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί Απόστολος Πανταζής και Μιχαήλ Καβούκης και η αναπληρώτρια καθηγήτρια Σεβαστή Χατζηφωτίου, στηριζόμενοι σε βιβλιογραφικές πηγές και προσωπική εμπειρία, προβάλλουν στο άρθρο τους το δικαίωμα στην εκπαίδευση των παιδιών προσφύγων στη χώρα υποδοχής, τη σημασία της εκπαίδευσης για την ένταξή τους στη νέα κοινωνία, αλλά και τα εμπόδια και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν αυτά τα παιδιά ευρισκόμενα σε καταστάσεις κρίσης: δυσκολίες που προέρχονται από προηγούμενες τραυματικές εμπειρίες των παιδιών, από δυσλειτουργίες των οικογενειών τους, από εκμετάλλευση, καθώς και από ανεπάρκειες του εκπαιδευτικού συστήματος στη χώρα υποδοχής. Οι συγγραφείς αναφέρονται ειδικά στο ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στο σχολείο, αναφορικά με τα προβλήματα εκπαίδευσης και ένταξης των παιδιών προσφύγων στο σχολικό περιβάλλον και κατ'επέκτασιν στην κοινότητα, τονίζοντας την απαραίτητη εξειδίκευση των κοινωνικών λειτουργών σε θέματα διαπολιτισμικότητας και την απαλλαγή τους από στερεότυπα και προκαταλήψεις.

Η Συντακτική Επιτροπή